

Svar på skriftligt spörsmål SSS 707/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om regnbågsverkstäder i skolor

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 707/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Pekka Aittakumpu /cent:

Vad gör regeringen för att inget barn eller ingen ung person i skolorna i Finland mot sin vilja och i strid med sin övertygelse ska tvingas till regnbågsverkstäder,

hur säkerställer regeringen att alla barn och föräldrar känner till sina rättigheter att inte delta i Setas utbildningar eller i studier av Setas utbildningsmaterial,

hur säkerställer regeringen att skolan är en trygg plats för de barn och unga som inte delar Setas och Priderörelsens värderingar och

hur garanterar regeringen att skolans personal bemöter ”hemens olika religioner, åskådningar, traditioner samt hemmens olika syn på fostran med öppenhet och respekt” överallt i Finland?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Den grundläggande utbildningen har som syfte att främja jämlikhet, likabehandling och rättvisa samt att för sin del förebygga ojämlikhet och marginalisering. Läroplanen för den grundläggande utbildningen förpliktar skolorna att öka kunskapen och insikten om könets mångfald.

Enligt 26 § i lagen om grundläggande utbildning ska läropliktiga delta i grundläggande utbildning som ordnas med stöd av lagen om grundläggande utbildning. Enligt 3 § i lagen om grundläggande utbildning ska utbildningen ordnas så att elevernas ålder och förutsättningar beaktas och så att elevernas sunda uppväxt och utveckling främjas. Vid planering och anordnande av grundläggande utbildning samt då beslut fattas om den ska barnets bästa i första hand beaktas. Enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska all undervisning vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden.

Finland har förbundit sig till flera internationella konventioner om de mänskliga rättigheterna som förutsätter omsorg om varje barns lärande och välbefinnande. Sådana centrala konventioner är

Konventionen om barnets rättigheter, Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, dvs. den så kallade ESK-konventionen, Europakonventionen samt Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dessa ovan nämnda konventioner inklusive sina principer utgör grunden för ordnandet av den finländska grundläggande utbildningen.

FN:s konvention om barnets rättigheter ger den grundläggande utbildningen dess rättsliga grund. Enligt konventionen är konventionens allmänna principer förpliktande för dem som arbetar med barn och för barnens bästa. Dessa principer är likabehandling och skydd mot diskriminering, barnets bästa som beaktas i första hand, barnets rätt till skydd, omvårdnad och utveckling samt barnets rätt att uttrycka åsikter och bli hörd och respekt för barnets åsikter. Enligt konventionen har varje barn rätt till ett anständigt liv samt till individuell, fysisk, psykisk, andlig, moralisk och social utveckling.

Enligt 29 § i lagen om grundläggande utbildning har den som deltar i utbildning rätt till en trygg studiemiljö. Enligt grunderna för läroplanen beaktar en trygg lärmiljö skolgemenskapen och varje elevs helhetsmässiga välbefinnande. Skolan ska som lärmiljö vara trygg och hälsosam och främja elevernas sunda utveckling och välbefinnande i enlighet med deras ålder och förutsättningar.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska utbildningen genomföras i samarbete med hemmen. Utgångspunkterna för samarbetet är förtroende, jämlikhet och ömsesidig respekt. I samarbetet ska familjernas mångfald samt behov av information och stöd beaktas. Enligt grunderna för läroplanen ansvarar utbildningsanordnaren för att utveckla förutsättningarna för samarbete mellan hem och skola. Därmed ska utbildningsanordnaren och skolan informera familjer och elever om undervisningens mål, dess genomförande samt ordnande av evenemang som ingår i läsåret osv.

Kvaliteten på den grundläggande utbildningen har en stark och tydlig normbas som i det finländska systemet tillämpas lokalt utgående från de riksomfattande anvisningarna. Den normbas som gäller den grundläggande utbildningens kvalitet består av lagen om grundläggande utbildning, de riksomfattande målen för utbildning som föreskrivs genom statsrådets förordning samt hur den tid som används för grundläggande utbildning ska fördelas mellan undervisningen i olika ämnen, ämnesgrupper och elevhandledningen (timfördelning) samt grunderna för läroplanerna för den grundläggande utbildningen som beslutas av Utbildningsstyrelsen. På lokal nivå bereder utbildningsanordnarna enligt grunderna för läroplanen lokala läroplaner för den grundläggande utbildningen samt därtill anknutna andra planer som tillämpas lokalt, såsom till exempel läsårsplanen. Syftet med denna normbas för undervisningen är att garantera jämlikhet och kvalitet i utbildningen samt skapa goda förutsättningar för elevernas växande, utveckling och lärande.

Enligt 30 § i lagen om grundläggande utbildning har eleven rätt att få undervisning enligt läroplanen varje skoldag. Utbildningsstyrelsen beslutar nationellt om målen för och de centrala innehållen i den undervisning av olika läroämnen och ämneshelheter, elevhandledning och annan undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning. I de gällande grunderna för läroplanen (2014) ingår målområden för mångsidig kompetens som är gemensamma för läroämnen

och som motsvarar de ämnesshelheter som avses i lagen om grundläggande utbildning. Enligt grunderna för den gällande läroplanen behandlas innehåll och perspektiv som gäller könsidentitet, könets mångfald och sexualundervisning i olika läroämnen (särskilt i omgivningslära och hälsokunskap) som en del av målen för mångsidig kompetens samt i samband med principerna för skolans verksamhetskultur.

Enligt 1 § i förordningen om grundläggande utbildning ordnas den grundläggande utbildningen i form av undervisning som ges av klasslärare, ämnesundervisning som ges av lärare i olika läroämnen, elevhandledning som ges av elevhandledare samt specialundervisning som ges av speciallärare. Om undervisningspersonalens behörighet föreskrivs genom förordning. I undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning finns det alltid lärare och andra vuxna som arbetar på skolan som är närvarande enligt sitt tjänsteansvar. I undervisningsarbetet är lärarens ansvar bundet till basuppgiften och dess normer, dvs. lagstiftningen och läroplanen. Läraren ska förbinda sig till arbetets normer och etik och sköta sin uppgift ansvarsfullt. Han eller hon ska se till att elevernas och deras vårdnadshavares kulturer och världsåskådning respekteras jämlikt och att ingen diskrimineras på grund av dem.

I Finland utgår ordnandet av utbildning starkt från lokala beslut som fattas i kommunerna och skolorna. Utbildningsanordnarna, dvs. i regel kommunerna, svarar för ordnandet och genomförandet av skolarbetet i sina skolor. Den omfattande autonomin förutsätter också lokalt ansvarstagande. Utbildningsarrangemangen får inte kränka religionsfriheten eller jämlikhet eller äventyra elevens rätt till grundläggande utbildning. I skolorna följs en läroplan, som stöder sig mot grunderna för den nationella läroplanen, och skolans läsårsplan som fastställer skolårets evenemang och schema.

Utvärdering av den finländska utbildningen på nationell nivå avviker från de flesta andra länderna. I Finland övervakar inte myndigheterna systematiskt grundskolorna, utan tillsynen ligger i stor omfattning på utbildningsanordnarens ansvar. Nationella centret för utbildningsutvärdering har som uppgift att utvärdera hur målen för läroplanen uppfylls, och centret genomför på stickprovsbasis utvärderingar av lärresultat. I den finländska utbildningspolitiken ligger fokus inte på resultaten av utbildningsanordnaren, vilket är rådande i många andra länder där anordnarens verksamhet utvärderas mot bakgrund av resultatkriterier. Utbildningsanordnaren, i detta fall Helsingfors stad, svarar för att undervisningen och skolornas verksamhet följer lagen och grunderna för läroplanen.

Helsingfors 15.2.2023

Undervisningsminister Li Andersson